

Title	ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကဏ္ဍတွင် မြန်မာစကားအသုံးများ : လူမှု ဘာသာဗေဒ
Author(s)	Htet, Htet
Citation	外国語教育のフロンティア. 2019, 2, p. 313-323
Version Type	VoR
URL	https://doi.org/10.18910/71901
rights	
Note	

The University of Osaka Institutional Knowledge Archive : OUKA

<https://ir.library.osaka-u.ac.jp/>

The University of Osaka

ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းဖွင့် မြန်မာစကားအသုံးများ (လူမှုဘာသာဗေဒ)

コミュニケーションを円滑にする為のビルマ語の表現

HTET HTET

要約

本論文は、ミャンマー語話者が日常生活において何か話を切り出そうとする場合、あるいはコミュニケーションを円滑に進めていこうする場合に用いる言語表現について、社会言語学的な観点から記述したものである。人間同士がコミュニケーションを取る際、社会的文脈に応じた多種多様な表現を使って会話を進めるものである。本論文では、こうした表現の中でも、ミャンマーならではのあいさつ言葉やその他の類似したはたらきを持つ表現に焦点を当てて記述する。

キーワード：社会言語学、会話、語用論、Style of Speech

သော့ချက်စကားများ စကားဖွဲ့စည်းမှု ၊ ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်း ၊ တုန့်ပြန်မှု ၊ နှုတ်ဆက်စကား ၊ ပဋိသန္ဓာရစကား၊ လူမှုဘာသာဗေဒ၊ လမ်းကြောင်းဖွင့်ခြင်း၊ လက်တွေ့ လူမှုစကားဆက်သွယ်ရေးပညာ၊ အချက်ပြစကား၊ အစပြုစကား၊ အသိပေးတာဝန်

ဤသုတေသနသည် မြန်မာဘာသာစကားရှိ (လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်အရ) လေ့လာသုံးသပ်ပေးမည့် လူမှုလောကသုံး အစပြုစကား (တစ်နည်း) ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းဖွင့် စကားရပ်များအကြောင်း ဖြစ်ပေသည်။ လူသားတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ် ပြောဆိုကြရာတွင် လူမှုစကားခွန်းပေါင်းများစွာ သုံးကြပါသည်။ ထိုစကားခွန်းများမှ မြန်မာမှု နှုတ်ဆက်အသုံးများ ၊ နှုတ်ဆက်ခြင်းမမည်သည့် အခြားသော ပဋိသန္ဓာရစကားများသည် လမ်းကြောင်းဖွင့်စကားများပင်ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုစကားရပ်များကို သုတေသနပြုပါမည်။ Sociolinguistics သည် ဘာသာဗေဒစည်းအတွင်းက ကျော်လာသော ပညာရပ်ဖြစ်ပါသည်။ Pragmatics နှင့် Conversation သည် လူမှုဘာသာဗေဒ၏ ချဉ်းကပ်မှု နယ်ခွဲတစ်ခုလည်း ဖြစ်လေသည်။ စကားဖွဲ့စည်းမှုသဘောသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အခြေအနေအလိုက် သုံးနှုန်း ပြောဆိုဆက်သွယ်မှုတို့ ပါဝင်ပါလိမ့်မည်။ Greeting (ခေါ်)နှုတ်ဆက်အသုံး(အဖွင့်စကား)များသည် လူမှုဘာသာဗေဒ- Style of Speech (စကားဟန်)အပိုင်းတွင် ပါဝင်ပါသည်။ ဤ သုတေသနသည် လူမှုဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စကားလမ်းကြောင်းအဖွင့်များကို လူမှုဘာသာဗေဒစနစ်ဖြင့် ပုံဖော်ပြုစုထားသည့် စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။

အပိုင်း(၁) - နိဒါန်း

နိဒါန်းပိုင်းတွင် လူမှုဘာသာဗေဒရှိ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းဖွင့်ခြင်းသဘောကို ဘာသာဗေဒစာအုပ်စာတမ်းများအရ ဖော်ပြပေးပါမည်။

(၁) လူမှုဘာသာဗေဒ (Sociolinguistics)

လူမှုဘာသာဗေဒဆိုသည်မှာ လူမှုလောကအတွင်းရှိ လူတို့၏ ပြောစကားများကို စိတ်ဖြာလေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူမှုအခြေအနေနှင့် ဘာသာဗေဒပညာကို ချိတ်ဆက်ပေးထားသော ဘာသာရပ်နယ်မှာ လူမှု + ဘာသာဗေဒ ဖြစ်လေသည်။ ထို လူမှုဘာသာဗေဒတွင် လူ့အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ကြရာတွင် အစပြုစကား၊ ကြားခံစကား၊ အဆုံးသတ်စကား စသည်ဖြင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် သုံးနှုန်းပြောဆို ဆက်သွယ်လေ့ ရှိပါသည်။

(၂) လက်တွေ့ လူမှု စကားဆက်သွယ်ရေး ပညာ (Sociopragmatics)

ဘာသာဗေဒပညာရှင် - ဒေးဗစ်ခရစ်တယ်လ် က ဘာသာဗေဒအဘိဓာန် (sixth edition) တွင် ထိုပညာရပ်ကို ထည့်သွင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ စကားအရာဖြင့် လက်တွေ့ ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှု တွင် Sociopragmatics နယ်ကို အသုံးပြုရမည်။ ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းဖွင့် အသုံးများသည် ထိုနယ်တွင် ပါဝင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ လူမှုဘာသာဗေဒအရ ထိုစကား ၊ အသုံးကို Open Channel ဟုခေါ်ပါသည်။ အစပြုစကားတို့သည် လမ်းကြောင်းဖွင့်စကား။ အဆုံးသတ်စကားတို့သည် လမ်းကြောင်းပိတ်စကား။ ကြားခံစကားတို့သည် စကားစနစ်ကို ချိတ်ဆက်ပေးသော စကားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ စကားလမ်းကြောင်းကို (ပိတ်နေရာမှ ဖြစ်စေ ၊ စတင်စေလို၍ ဖြစ်စေ) ချွန်နယ်လ် ဖွင့်ပေးရပါသည်။ ထိုအချိန်မျိုးတွင် အနက်အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ထူးခြားလေးနက်မှု မရှိနိုင်သော်လည်း အသံတစ်ခုခုဖြင့် စကားခွန်းတစ်ခုခုဖြင့် သို့မဟုတ် အမှုအရာတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်သွယ် ဖွင့်ပေးရပါသည်။ ထိုအခြေအနေတို့သည် မည်သည့်ဘာသာစကား မည်သည့်လူမျိုးတွင်မဆို ရှိပါသည်။ လူမှုနယ်အတွင်း လက်တွေ့ပြောဆို လေ့လာသော် များစွာ ရရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

(၃) လမ်းကြောင်းဆက်ဖွင့်ထားခြင်း အမှတ်အသားစကား

ယင်းစကားတို့ကလည်း Open Channel အသုံးတို့ပင် ဖြစ်ကြပါသည်။ အော်၊ ဟုတ်ပါရဲ့၊ ဟုတ်လား၊ ရှင်းတယ်၊ ပေါက်ပြီ၊ အင်းအင်းအင်း ကဲ့သို့ စကားပုံစံများ ဖြစ်လေသည်။ အသံချည်း ရှိသလို၊ စကားခွန်းအဖြစ်လည်းရှိနေပါသည်။ သဘောအားဖြင့် လမ်းကြောင်းဖွင့်(အစပြုစကား)လိုပင်ဖြစ်ပါသည်။ စကားရည်ညွှန်းချက်ရှိသော်လည်း ထူးခြားသည့်အဓိပ္ပာယ်မရှိပါ။ သို့သော် ဆက်သွယ်လိုသူတစ်ဦးဦးအား ဤစကားပုံစံများဖြင့် လမ်းကြောင်းမပိတ်သေးကြောင်း ၊ လမ်းကြောင်းမှာ ဆက်ဖွင့်နေကြောင်း အသိပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လမ်းကြောင်းဖွင့် နှုတ်ဆက်စကားများ (စုဆောင်းဖော်ပြခြင်း)

နှုတ်ဆက်စကားဟူသည် လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လူမှုဆက်ဆံရေးတာဝန်အရ တွေ့သည့်အခါ ပြောဆိုရသည့် သက်ဆိုင်ရာဘာသာစကားအလိုက် လူမှုလေ့သုံး (သို့မဟုတ်) ပဋိသန္ဓာရစကား(ထူးခြားမှု မရှိသည့် ရည်ညွှန်းချက်) မျိုးဖြစ်ပေသည်။ (၁) နှုတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် လမ်းကြောင်းဖွင့်စကားများ ၊ (၂) နှုတ်ဆက်စကားမဟုတ်သော လမ်းကြောင်းဖွင့်စကားများ ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြား ဖော်ပြပါမည်။ စကားပုံစံများကို အောက်တွင် စီစဉ်ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

လမ်းကြောင်းဖွင့်ခြင်း - အချက်ပြစကားပုံစံများ

မင်္ဂလာပါ၊ နေကောင်းရဲ့လား၊ နေကောင်းသွားပြီလား၊ စားပြီးပြီလား၊ ဘာဟင်းလဲ၊ ဘယ်သွားမလို့လဲ၊ ဘယ်ကိုလဲ၊ ဘာကိစ္စ၊ ဘယ်လိုလဲ၊ အဆင်ပြေရဲ့လား၊ အောင်သွားမှာပါ၊ ဘယ်တုန်းက ပြန်ရောက်သလဲ ၊ အခြေအနေကောင်းလား စသည် ဖြစ်ကြပါသည်။ အချို့မှာ အသံ သဘောနှင့်

ရည်ညွှန်းမှုကို ပေါင်းစပ်ပြီး အသုံးပြုကြပါသည်။ သာဓက- ဒီမှာဒီမှာ၊ လာအုံး၊ အချို့မှာ အသံ ပြုပုံသက်သက် ဖြစ်လေသည်။ သာဓက- ဟေ့ဟေ့၊ ရှူး၊ ရွတ် ရွတ်၊ ဖြတ်ဖြတ်ဖြတ်၊ ဟေး ... ၊ ဟိတ် စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ (ယင်းအသံတို့သည် နှုတ်ဆက်စကားစစ်စစ် မဟုတ်ပါ။)

လမ်းကြောင်းဆက်ဖွင့်ထားခြင်း - အသိပေးစကားပုံစံများ

အချို့အသုံးပြုပုံတို့မှာ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ဆက်ဖွင့်ထားကြောင်း အသိပေးလိုသည့် သဘော ဖြစ်လေသည်။ သာဓကမှာ - သိတယ် သိတယ်၊ ဗျာ၊ ဗျို၊ ရှင်၊ ရှင်းပါတယ်၊ ပေါက်ပြီ ပေါက်ပြီ၊ နားလည်တယ်၊ ဟုတ်ပါရဲ့၊ ဟုတ်တာပေါ့၊ ဟုတ်ကဲ့၊ ဘာပါလိမ့်၊ အော် အင်း ၊ အေး အေးအေး၊ ဟုတ်လို့လား၊ ဟုတ်တယ်နော် စသည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို အဖွင့်အသုံးပြု စကားများကို Open Channel ဟုလည်း ခေါ်နိုင်သည်။ နှုတ်ဆက်စကားပြင်ပ ဟုလည်းခေါ်နိုင်ပါသည်။ အဆို ပါ စကား ၊ အသံ ၊ အခြေအနေတို့ကို ကြားသိလိုက်သည့်အခါ ဆက်သွယ်ရေးတစ်ခု စတင်တော့ မည်ဟု သိရှိရပါသည်။ (လမ်းကြောင်းဖွင့်သက်သက် ဖြစ်သည်၊ နှုတ်ဆက်သည့်ပုံစံ မဟုတ်ပါ။)

အပိုင်း (၂)

(၂) မြန်မာမှု နှုတ်ဆက်စကားများဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို စတင်လိုက်ခြင်း

ဤ အပိုင်း(၂) တွင် နှုတ်ဆက်စကားများကို လူမှုဘာသာဗေဒအရ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း စတင်ကြောင်း ဖော်ပြရာတွင် အသုံးပြုရသည့် အခြေအနေတို့ကို ဖော်ပြပါမည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့ နှုတ်ဆက်စကားပြောရာ၌ ထူးခြားလေးနက်သည့် စကားရပ်ကို အသုံးပြုမှုထက် လမ်းကြောင်းဖွင့် သည့်အနေအထားကိုသာ ဦးစားပေး သုံးနှုန်း ဖွင့်ပေးတတ်ကြပါသည်။

လမ်းကြောင်းဖွင့် (အချက်ပြစကားများ)

အချက်ပြစကားများစွာအနက်မှ အောက်ပါ မင်္ဂလာပါ ၊ နေကောင်းရဲ့လား ၊ စားပြီးပြီလား ၊ ဘယ်လိုလဲ ၊ အောင်မှာပါ ၊ ဒီမှာ ဒီမှာ ၊ ရွတ်ရွတ် ၊ ပြတ်ပြတ်ပြတ် စသည့် အသုံးစကားများ ကိုသာ (၈ မျိုးသာ) ရွေးချယ်ဖော်ပြပါမည်။

၂:၁။ မင်္ဂလာပါ (ကျောင်းတွင်း ပုံစံချနှုတ်ဆက်စကား)

- အသုံးအနှုန်း - မင်္ဂလာပါ
- စကားတာဝန် - တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရှိသေ လေးစား ဂါရဝထားကြောင်း ဖော်ပြသည့် စကားဖြစ် ပါသည်။ တစ်ဦးက တစ်ဦးအပေါ် အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် စတင်တွေ့ ဆုံချိန်တွင် နှုတ်ဆက်ရသည့် စကားခွန်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာစကား

မဟုတ်ပါ။ ကြီးပွားတိုးတက်ပါစေ ဟု ပါဠိအသုံးဖြင့် ဆုတောင်းပေးပုံ ဖြစ်ပါ ပါသည်။ တွေ့တွေ့ချင်းသာ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ရည်ညွှန်းမှုမှာ အဖွင့်စကား ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် - စာသင်ခန်းအတွင်း သုံးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံ ကျောင်းပြင်ပတွင် လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ တပည့်က ဆရာဆရာမများအပေါ် ရိုသေလေးစား ပါတယ်ဟု နှုတ်ဆက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီး အမျိုးသား ကလေး လူ ကြီးမကျန်(အားလုံး) အသုံးပြုနိုင်ကြသည်။ သို့သော် ပုံစံချနှုတ်ဆက်ခြင်း ဖြစ် နေသဖြင့် လက်တွေ့မှာ မင်္ဂလာပါ ဟု စာသင်ခန်းပြင်ပ သုံးနှုန်းမှု နည်းနေပါ သေးသည်။

၂:၂။ နေကောင်းရဲ့လား

အသုံးအနှုန်း - နေကောင်းရဲ့လား

စကားတာဝန် - ခင်မင်မှုအရဖြစ်စေ ၊ သတင်းမေးခြင်းအရ ဖြစ်စေ (စတင်ဆံ့ဆည်းချိန်မှာ) သဘောရိုးဖြင့်ပြောသည့် စကားဖြစ်ပါသည်။ ဆေးရုံသို့ လူနာမေးသည့်အခါ အမှန်တကယ် သတင်းစုံစမ်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စိုးရိမ်ပူပန်မှုအခြေအနေကို ပြ သည့် နှုတ်ဆက်ပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် - အိမ် ၊ လမ်း ၊ ရုံး ၊ ဆေးရုံ ၊ ကျောင်း ၊ စားသောက်ဆိုင် ၊ ရပ်ကွက် ၊ ဘူတာ ၊ ကားဂိတ် စသည် မည်သည့်နေရာ ဒေသမဆို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အသက် အရွယ်မရွေး ၊ ယောက်ျား ၊ မိန်းမ မရွေးအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ရာထူးဂုဏ်သိန် အဆင့်အတန်းမရွေးဘဲ အသုံးပြု နှုတ်ဆက်နိုင်သောစကားဖြစ်ပါသည်။

၂:၃။ စားပြီးပြီလား

အသုံးအနှုန်း - စားပြီးပြီလား

စကားတာဝန် - သဘောထား ရိုးရိုးသားသားဖြင့် နှုတ်ဆက်ရင်း စကားလမ်းကြောင်းကို စတင် လိုက်သည့်အသုံး ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာမှုလောကအတွင်း တွေ့ဆုံနှုတ်ဆက်ရာ တွင် (ရည်ညွှန်းမှုအရ မထူးခြားသော)စကားအဖြစ် သုံးနှုန်း ပြောဆိုကြသည်။

ရှင်းလင်းချက် - လမ်းပေါ် ၊ ရပ်ကွက် ၊ ရုံး ၊ ကျောင်း ၊ ဌာန ၊ ဈေး မည်သည့်နေရာမဆို ၊ မည်သူမဆိုအသုံးပြုနိုင်သော စကားပုံစံဖြစ်ပါသည်။ ခင်မင်ရင်းနှီးမှုအပေါ်မှာ အခြေခံပြီး နှုတ်ဆက်သည့် မြန်မာမှုစကားဖြစ်ပါသည်။ ရာထူးအဆင့်အတန်း

မခွဲခြားဘဲ အသုံးပြုကြသည်။ စားပြီးပြီလားဟု အမေးခံရမှုအပေါ် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် (ခံစားမှုမရှိ)ပြောဆိုဆက်ဆံနိုင်ကြပါသည်။ စိတ်ဆိုးခြင်း၊ အထင်လွဲခြင်းမျိုး မရှိပါ။

၂၄။ ဘယ်လိုလဲ

အသုံးအနှုန်း - ဘယ်လိုလဲ

စကားတာဝန် - မေးသူ ဖြေသူ (ကန့်သတ်မှု) မရှိပါ။ ထူးခြားလေးနက်မှု မပါဘဲ နှုတ်ဆက်ရုံ သက်သက်ပြောဆိုခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ အမေးရှိသော်လည်း အဖြေမရှိပါ။ ဒီလိုပါပဲဟု ပြောရုံမျှဖြင့် လုံလောက်ပါသည်။ စကားတာဝန် ပေါ့ပါးပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် - မည်သည့်နေရာမည်သည့်အချိန် မည်သူမဆိုပြောဆိုအသုံးပြုနိုင်သော မြန်မာလူမှုအသုံးစကား ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းကိစ္စ ကြီး၊ ငယ် ဘာမျှမရှိပါ။ သိလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်လည်း မပါပေ။ အမေးစကားလည်း မဟုတ်ပါ။ နှုတ်ဆက်ရုံမျှသာ (တာဝန်ကျေ) စကားတာဝန် ရှိပါသည်။

၂၅။ အောင်မှာပါ

အသုံးအနှုန်း - အောင်မှာပါ

စကားတာဝန် - စကားတာဝန်မှာ စာမေးပွဲတစ်ခုခု (သို့မဟုတ်) အခြေအနေတစ်ခုခု အတွက် (လူမှုတာဝန်အရ) အားပေးသည့် စကားခွန်းတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။ အားပေးခံရသူအတွက် ခွန်အားရှိစေသော စကား ၊ အားပေးသူအတွက် ခွန်အားဖြည့်ပေးသော နှုတ်ဆက်စကားမျှသာဖြစ်ပါသည်။ သဘောရိုးဖြင့်သာ ပြောဆိုရပါသည်။ ထူးခြားသည့် စကားတာဝန် မရှိပါ။

ရှင်းလင်းချက် - အထူးသဖြင့် ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင် ၊ ရုံး ၊ ဌာန စသည် အလုပ်ပတ်ဝန်းကျင် အတွင်းတွင် အသုံးပြုရပါသည်။ ကြီးသူက မိမိအောက် ငယ်သူသို့ အားပေးလျှင် နှုတ်ဆက်စကားတာဝန် ရှိပြီး ၊ တန်းတူအခြေအနေသို့ ပြောလျှင်လည်း သဘောရိုးဖြင့် နှုတ်ဆက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ အနှောင့်အယှက်ကင်းရှင်းသော စကားတာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ငယ်သူက ကြီးသူသို့ ပြောလေ့ပြောထ မရှိပါ။

၂:၆။ ဒီမှာ ဒီမှာ (ဒီမယ် ဒီမယ်)

အသုံးအနှုန်း - ဒီမှာ ဒီမှာ

စကားတာဝန် - ထိုစကားသည် အကြောင်းတစ်ရပ်ရပ် ၊ ကိစ္စကြီးငယ် တစ်ခုခုအတွက် တစ်စုံတစ်ရာ ပြောပြလိုသည့်အခါနှင့် အရေးတကြီး အလျင်စလိုတွေ့ဆုံခိုက်(စတင်နှုတ်ဆက်မှုတွင်) အသုံးပြုရသော စကားပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် - အိမ် ၊ လမ်း ၊ ရုံး စသည် နေရာဒေသမရွေး၊ အချိန်မရွေး နှုတ်ဆက်နိုင်၊ လမ်းကြောင်းဖွင့်နိုင်သော စကားရပ်ဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက်ဖြစ်သဖြင့်၊ အလျင်စလိုခေါ်ရသဖြင့် နာမည်မခေါ်နိုင်သည့်အခါ အသုံးပြုကြသည့် စကားတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ လူကြီးအချင်းချင်း၊ လူငယ်အချင်းချင်း အသုံးပြု နှုတ်ဆက်ကြပါသည်။ အမျိုးသား အမျိုးသမီး (လူမရွေးဘဲ) ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ ဆရာက တပည့်ကို ခေါ်နိုင်ပါသည်။ သူစိမ်း(မသိသူတစ်ဦးဦး)ကိုလည်း အသုံးပြု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

၂:၇။ ရွတ်ရွတ်

အသုံးအနှုန်း - ရွတ် ရွတ်

စကားတာဝန် - ထိုစကားသည် အကြောင်းတစ်ရပ်ရပ် ၊ ကိစ္စကြီးငယ် တစ်ခုခုအတွက် တစ်စုံတစ်ရာ ပြောလိုသည့်အခါနှင့် အရေးတကြီး အလျင်စလို တွေ့ဆုံခိုက် (စတင်နှုတ်ဆက်မှုတွင်) အသုံးပြုရသော စကားဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် - အိမ် ၊ လမ်း ၊ ရုံး စသည် နေရာဒေသမရွေး၊ အချိန်မရွေး နှုတ်ဆက်နိုင်၊ လမ်းကြောင်းဖွင့်နိုင်သော စကားရပ်ဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက်ဖြစ်သဖြင့်၊ အလျင်စလိုပြောရသဖြင့် နာမည်မခေါ်နိုင်သည့်အခါ အသုံးပြုကြသည့် စကားတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ လူကြီးအချင်းချင်း၊ လူငယ်အချင်းချင်း အသုံးပြု နှုတ်ဆက်ကြပါသည်။ အမျိုးသား အမျိုးသမီး (လူမရွေးဘဲ) ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ ဆရာက တပည့်ကို ခေါ်နိုင်ပါသည်။ သူစိမ်းကိုလည်း အသုံးပြု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရည်ညွှန်းမှု ရှိသော်လည်း စကားလုံးမပါ ၊ အသံသက်သက်သာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ အချို့က ရှူးရှူး ဟု အသံပြုကြပါသည်။ သဘောသွားချင်း တူပါသည်။

၂:၈။ ပြတ်ပြတ်ပြတ်

အသုံးအနှုန်း - ပြတ် ပြတ် ပြတ်

စကားတာဝန် - အသံသက်သက် စကားတာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အပေါ်နှင့် အောက်နှုတ်ခမ်း နှစ်ခုကို (နှုတ်ခမ်းသားချင်း) ထိစပ်စေပြီး အသံမြည်အောင်ပြုသည့် ပုံစံဖြစ်ပါ သည်။ အမည်မသိ၊ လူက ဝေးနေသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် အသံပေးပြီး ခေါ် ရသည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် - ထိုအသံသည် လူငယ်ထုအကြား အသုံးပြုများလေသည်။ အတန်ငယ် ရိုင်းပျ သောပုံစံ ရှိပေသည်။ နှုတ်ခမ်းသားက အပြင်လေကိုစုတ်ယူပြီး အသံပြုသည့် အခါ ထွက်ပေါ်လာသော ပြုတ်ပြုတ်အသံကို လူခေါ်သည့်နေရာ ၊ အချက်ပေး သည့်နေရာတို့တွင် သုံးကြပါသည်။ လူငယ်က လူကြီးကို အသုံးမပြုရပါ။

- လမ်းကြောင်းဆက်ဖွင့်ကြောင်း (အသိပေးစကားများ)

စကားလမ်းကြောင်းကို ဆက်ဖွင့်ထားကြောင်း တစ်ဖက်လူအပေါ် အသိပေးသည့်ပုံစံကို သာဓက အဖြစ် သိတယ်သိတယ် ၊ ပေါက်ပြီ ၊ ဟုတ်တာပေါ့ ဆိုသည့် စကား ၃ မျိုး ဖြင့် ဖော်ပြပေးပါမည်။
(သီးခြား ခေါင်းစဉ်ငယ် အမှတ်စဉ် မထားတော့ပါ)

အသုံးအနှုန်း- သိတယ်သိတယ်

စကားတာဝန်- အခြားသူတစ်ဦးကပြောကြားသည့် စကားအကြောင်းအရာအပေါ် ဆက်လက် လက်ခံခြင်း ၊ စကားလမ်းကြောင်းကို ဆက်ဖွင့်ထားခြင်းတာဝန်ကို ထမ်းဆောင် ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက်- တစ်ယောက်က စကားအကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို အခြားတစ်ယောက်သို့ ပြော ပြသည့်အခါ ထိုသူက ထိုစကားအပေါ် မိမိ လက်ခံ နားထောင်နေကြောင်း ၊ လမ်းကြောင်းမပိတ်ဘဲ ၊ ဆက်ဖွင့်ကြောင်းကို ပြောသူအား အသိပေးသည့် အနေ ဖြင့် **နားလည်တယ် ၊ သိပါတယ် ၊ သိပြီသိပြီ ၊ သိတယ်သိတယ်** စသည့် ပုံစံတို့ဖြင့် ပြန်လည်ပြောကြားသည့် တုံ့ပြန်စကားဖြစ်သည်။ ထိုစကားသွားတွင် ထောက်ခံ သည့်သဘော ပါဝင်ပါသည်။ တန်းတူဖြစ်စေ ၊ အထက်က အောက်သို့ဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အောက်လူက မိမိအထက်သို့ မပြောဆိုကြပါ။

အသုံးအနှုန်း- ပေါက်ပြီ (သဘောပေါက်ပါပြီ)

စကားတာဝန်- ပေါက်ပြီဟုပြောကြားသည့် စကားအပြည့်အစုံမှာ သဘောပေါက်ပါပြီဖြစ်လေ သည်။ သဘောကိုမြှုပ်ပြီး ပေါက် တစ်ခုတည်းဖြင့် အသုံးပြုထားပါသည်။ တစ် ယောက်ယောက်က ပြောသည့် ကိစ္စကို နားလည်လက်ခံသည့်အချိန်၌ တုန့်ပြန်

ရသည့် စကားတာဝန် ရှိပါသည်။

ရှင်းလင်းချက်- သဘောပေါက်ပြီ၊ နားလည်ပါတယ် ၊ လက်ခံပါတယ်တို့နှင့် ရည်ညွှန်းမှု အတူ တူဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို နားလည်ကြောင်း ၊ လက်ခံပါကြောင်း ပြန်လည် ပြောဆိုသည့်အခါ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ **ဗန်းစကားပုံစံ**ဖြစ်သဖြင့် လူငယ်ဆန် သည်။ ရင်းနှီးမှုလေသံလည်း ပါဝင်နိုင်သည်။ သို့သော် ယဉ်ကျေးသည့် စကား မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် **စံစကား**အဖြစ်အသုံးပြုမှု နည်းပါသည်။ လူတိုင်းသုံးနေ သည့် နေ့စဉ်သုံးပုံစံ မဟုတ်ပါ။ စလိုနောက်လိုသည်အချိန်တွင်လည်း သုံးနိုင် ပါသည်။

အသုံးအနှုန်း: ဟုတ်တာပေါ့

စကားတာဝန်- စကားအသွားအလာ တစ်စုံတစ်ခုကို ထောက်ခံချက်ပေးသည့် စကားတာဝန် ဖြစ်ပါသည်။ ဟုတ်ပါတယ် ၊ မှန်ပါတယ် ၊ ထောက်ခံပါတယ်ဆိုသော စကား ရည်ညွှန်းမှုမျိုး ရှိလေသည်။

ရှင်းလင်းချက်- ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှုကို လက်ခံရရှိနေကြောင်း ထောက်ခံအသိပေးခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ နေရာဌာနမရွေး ၊ လူပုဂ္ဂိုလ် အဆင့်မရွေး အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အမျိုး သား ၊ အမျိုးသမီးမရွေးဘဲ ပြောဆိုကြသည်။ တစ်ဖက်၏ ဆက်သွယ်လာမှုကို တုန့်ပြန်ရာတွင် ဟုတ်ပါတယ်ဟုဆိုခြင်းထက် ဟုတ်တာပေါ့ဟု ပြောသည့်ပုံစံ သည် ရင်းနှီးမှုသဘော ပိုမိုပါဝင်ပါသည်။

အပိုင်း (၃)

(၃) နှုတ်ဆက်ခြင်းမဟုတ်သော လမ်းကြောင်းဖွင့် စကားများ

နှုတ်ဆက်ခြင်းနှင့် မဆိုင်သည့် ဆက်သွယ်ရေး စကားလမ်းကြောင်းဖွင့် စကားအသုံးတို့ကို ဖော်ပြ ပါမည်။ သာဓက- ဘာကိတ် ၊ ဆိုပါအုံး ၊ ကဲ စသည့် ပုံစံများကို သုံးသပ်ဖော်ပြပါမည်။ သီးခြား ခေါင်းစဉ်ငယ် မခွဲခြားတော့ဘဲ အထက်ပါ သာဓက ၃ ခုကိုသာ စုစည်းဖော်ပြပေးပါမည်။

စကားပုံစံ- ဘာကိတ် ၊ ဆိုပါအုံး ၊ ကဲ

ဘာကိတ်စွလဲ ၊ ဘာကိတ် ရှိပါသလဲ ဆိုသည့် ရည်ညွှန်းမှုရှိလေသည်။ သို့သော် စကားပုံစံကိုဖြတ်ပြီး ကိတ်စွ (အကြောင်းအရာ)ကို **ဘာကိတ်**ဟု အတိုချုပ်လျက် မေးပါသည်။ ဗန်းစကားပုံစံဖြစ်ပါသည်။ လူငယ်စကား ဖြစ်ပါသည်။ စကားတစ်ခု စတင်ရန် အစတည်ပေးခြင်းသဘောပင် ဖြစ်လေသည်။

ဆိုပါအုံး ဟုပြောခြင်းသည်လည်း စကားလမ်းကြောင်းကိုအစပြုသည့် အခြေအနေပင် ဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို စတင်ပြောဆိုနိုင်ရန်အတွက် လမ်းဖွင့်ပေးပါသည်။ ရင်းနှီးသူအချင်းချင်း စကားပြောဆိုရာတွင်လည်း ထို အသုံးဖြင့် လမ်းဖွင့်တတ်သည်။ အထက်က အောက်သို့ ခွင့်ပြုပေးသည့် အခြေအနေအရလည်း စကားစ လမ်းကြောင်းပေးနိုင်ပါသည်။ နေ့စဉ်သုံးစကားပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကဲ ဟုအသံပြုလိုက်ခြင်းက စကားတစ်ခု အခြေတည် စတင်ရန် အချက်ပြလိုက်သည့်ပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။ **ကဲ ပြောတော့ ၊ ကဲ လုပ်တော့ ၊ ကဲ ဘယ်လိုလဲ ၊ စတင်ပါတော့** စသည်ဖြင့် လမ်းဖွင့်ပေးလိုက်သည့်သဘော ဖြစ်ပေသည်။ **ကဲ** ဆိုသောအသံကြောင့် တစ်စုံတစ်ခုကို ပြောဆိုတော့မည် ၊ မေးတော့မည်ဟု သိရှိနိုင်ပါသည်။

နိဂုံး

နိဂုံးအဖြစ်သုံးသပ်ရလျှင် မြန်မာဘာသာစကားရှိ လမ်းဖွင့်စကားများ (သို့မဟုတ်) စကား အစပျိုးသည့်ခလေးသည် (လူမှုကျင့်ဝတ်တစ်ခုအဖြစ်) ရှိနေရပါမည်။ ထိုအခြေအနေတို့ကို လူမှုဘာသာဗေဒက ချဉ်းကပ်ဖော်ထုတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် လူမျိုးတစ်မျိုး ၊ နိုင်ငံတစ်ခု၏ လူမှုခလေးထုံးစံများကိုပါ သိလာရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းဖွင့်စကားရပ်များကို လေ့လာသူတေသနပြုခြင်းသည် အလွန်အကျိုးများသည့် ချဉ်းကပ် လေ့လာမှုမျိုးပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

ထက်ထက်
အိုဆာကာတက္ကသိုလ်

ကျမ်းညွှန်း:

ရွှေပြည်စိုး ၊ မောင် နှင့်အဖွဲ့
၂၀၀၀ ပြည့် ၊ ပါရဂူဘွဲ့သင်တန်း မှတ်စု ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

Chaika , Elaine

2008 *Language , the Social Mirror* , forth edition , printed United State of America.

Crystal , David

2011 *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* , sixth edition , Blackwell Publishing.